

Geachte heer van Poelgeest, beste Maarten,

Hartelijk dank voor het aangename gesprek afgelopen donderdag, daags na de verkiezingsuitslag. Wij kijken uit naar de vervolggesprekken. U vroeg ons om u voorafgaand aan het gesprek van aanstaande maandag een brief te schrijven met een antwoord op de volgende vragen:

- Wat is uw duiding van de verkiezingsuitslag?
- Welke thema's/issues zijn voor u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?
- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Bent u van mening dat op donderdag 29 maart al een keuze gemaakt moet (kunnen) worden ten aanzien van de volgende stap (welke partijen gaan het gesprek met elkaar aan in het kader van coalitievorming)? Welke afwegingen heeft u bij het tempo?

Hierna zullen wij op elk van de vragen ingaan.

Duiding verkiezingsuitslag

De verkiezingen hebben een duidelijke winnaar aangewezen: GroenLinks. Naast Partij voor de Dieren zijn zij de enige zittende partij die winst hebben kunnen boeken ten opzichte van vier jaar geleden. Met tien zetels zijn zij de grootste fractie in de raad de komende vier jaar. Het is dan ook volstrekt logisch dat het initiatief voor coalitie-onderhandelingen bij GroenLinks ligt.

De huidige coalitie heeft een fors aantal zetels verloren. Alleen VVD wist haar verkiezingsresultaat van vier jaar geleden te continueren. Daarmee heeft de huidige coalitie haar meerderheid in de raad verloren. Er zal dus hoe dan ook een nieuwe coalitie gevormd moeten worden, waarbij GroenLinks het voortouw heeft.

In de nieuwe raad zullen veel nieuwe partijen plaats nemen. In totaal komt het aantal partijen op twaalf in plaats van de huidige acht. Als we kijken naar het politieke signatuur van alle gekozen partijen, dan valt op dat er meer zetels zijn toebedeeld aan partijen met een duidelijk links signatuur dan aan partijen met een rechts signatuur. Hieruit kan geconcludeerd worden dat Amsterdammers een overwegend linkse coalitie prefereren.

Belangrijke thema's en issues komende jaren

De PvdA ziet voor komende vier jaar drie uitdagingen die om antwoord vragen: de stad inclusiever, duurzamer en socialer maken. De PvdA wil bijdragen aan het realiseren van die opdracht.

Amsterdam heeft afgelopen jaren in financieel opzicht geprofiteerd van het internationale economische hoogtij. Maar de financiële voorspoed heeft een duidelijke maatschappelijke keerzijde. De huizenmarkt is bijna niet meer toegankelijk voor mensen met een bescheiden inkomen, krapte op de woningmarkt zorgt voor stijgende huizenprijzen en leidt tot huizenjacht waarbij partijen met veel vermogen aan het langste eind trekken. Dit tast het unieke gemengde karakter van Amsterdam aan. In de volgende coalitieperiode zal veel aandacht besteed moeten worden aan het toegankelijk houden van de woningmarkt voor alle inkomensgroepen. Er ligt een grote bouwopgave, vooral voor groepen die het meest in het nauw zitten (lagere en middeninkomens). Maar er zal ook gezorgd moeten worden dat de bestaande woningen betaalbaar blijven, door regulering en stevige beperking van verkoop en liberalisering van corporatiebezit.

De diversiteit van Amsterdam maakt onze stad uniek, maar zorgt ook voor een opgave om iedereen mee te laten doen. De grote verscheidenheid in achtergronden, onder meer in inkomen, opleiding en thuistaal, zorgt voor verschillende startposities, bijvoorbeeld in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Het blijft een belangrijke opgave in Amsterdam om iedereen een gelijke kans te bieden en dat vraagt soms om ongelijke behandeling. Om te zorgen dat iedereen zijn talent volledig kan benutten en

inzetten, moeten we vooral investeren daar waar het het hardste nodig is. Armoedebestrijding, onderwijs, jeugdzorg, toegankelijkheid arbeidsmarkt en welzijn verdienen daarom een nieuwe impuls. Daarmee zorgen we niet alleen voor betere kansen voor Amsterdammers, maar investeren we ook in een veiligheid en gelijkwaardigheid.

Er is in Amsterdam een vreemde paradox zichtbaar. Het wordt steeds drukker en tegelijk zijn steeds meer mensen op zichzelf aangewezen. Het is noodzakelijk om ook in de komende periode te blijven investeren in bestrijden van eenzaamheid en goede zorg voor ouderen en hulpbehoevenden. Het is mooi dat steeds meer mensen thuis kunnen blijven wonen, maar dat moet wel voldoende worden ondersteund.

Het succes van Amsterdam zou een succes moeten zijn voor alle Amsterdammers. Teveel zie je nu dat sommigen profiteren, terwijl de meeste Amsterdammers vooral de lasten ondervinden. Zij ervaren de drukte, zien de straten steeds viezer worden en de handhavingskosten oplopen, terwijl een kleine groep veel geld verdient aan de populariteit van Amsterdam. Het is belangrijk dat de lasten evenwichtiger worden verdeeld. Extra inkomsten dienen ten gunste te komen aan alle Amsterdammers. Denk daarbij bijvoorbeeld aan extra investeringen in reiniging, in het opknappen van buurten en wijken, vooral die buurten die daar al lange tijd op wachten, en het leefbaar houden van de Amsterdamse binnenstad. Amsterdam loopt achter als het gaat om duurzaamheidsdoelstellingen in vergelijking met andere Europese steden. De afgelopen jaren is er geen verbetering geweest in de luchtkwaliteit in onze stad en is te weinig geïnvesteerd in duurzaamheid. Als we de Parijs afspraken gestand willen doen, en dat moeten we willen, zullen we snel keuzes moeten maken om onze stad duurzamer en schoner te maken.

Amsterdam kent heel veel creatieve, initiatiefrijke denkers en doeners. Het is van essentieel belang om mensen betrokken te houden bij politieke besluitvorming. Dat leidt tot meer betrokkenheid bij de stad en tot betere besluiten. Juist nu het bestuurlijk stelsel in korte tijd veel aanpassingen heeft gekend, is het tijd om samen met Amsterdammers te zoeken hoe de verbondenheid tussen bestuur en burgers zo goed mogelijk vorm gegeven kan worden. Hierbij kunnen we leren van andere steden, zoals Napels en Barcelona, die eerder goede ervaring hebben opgedaan met nieuwe vormen van burgerparticipatie (fearless cities).

Mogelijke coalities

Gezien de verkiezingsuitslag is het logisch dat de volgende coalitie een duidelijk links signatuur krijgt. Bovendien maken de grote opgaven voor Amsterdam het noodzakelijk dat een stadsbestuur snel kan inspringen op nieuwe ontwikkelingen, open staat voor initiatieven uit de stad en met een blik naar buiten bestuurt. Dit vraagt om een stabiel, collegiaal bestuur met veel onderling vertrouwen en duidelijk draagvlak. Aan een stabiel, collegiaal, overwegend links en naar buiten gericht stadsbestuur, zouden wij, als tweede linkse partij in de gemeenteraad, graag een bijdrage leveren. De meest voor de hand liggende opties hiervoor, schetsen we hieronder.

Drie partijen coalitie

Gezien de gewenste linkse signatuur, is een coalitie van GroenLinks, D66 en VVD niet logisch. De enige overige mogelijke driepartijencoalitie is GroenLinks, D66 en PvdA. Uit meerdere onderzoeken van OIS komt naar voren dat deze coalitie een voorkeur van veel Amsterdammers krijgt. Programmatisch zou deze coalitie zeker goed werkbaar kunnen zijn. Problematisch is wellicht wel dat deze coalitie maar op 23 van de 45 zetels kan bogen en daarmee een erg smalle meerderheid heeft in de raad.

Vier partijen coalitie

Er zijn ook een aantal coalitie-opties met vier partijen. Het links progressief pact, bestaande uit GroenLinks, PvdA en SP, kan hiervoor wat ons betreft een mooie basis bieden. Deze drie partijen vinden elkaar op een groot aantal thema's en onderwerpen en de onderlinge samenwerking is de afgelopen jaren goed gebleken. Om tot een meerderheid te komen, zou dit progressief pact aangevuld kunnen worden met D66 of met de VVD. D66 ligt programmatisch meer voor de hand. Anderzijds, komt de VVD

meer in aanmerking als we kijken naar het verkiezingsresultaat, omdat zij niet hebben verloren ten opzichte van vier jaar geleden.

Vijf partijen coalitie

Er kan door GroenLinks ook worden gekozen om een coalitie te vormen die helemaal over links gaat, met GroenLinks, PvdA, SP, Denk en Partij voor de Dieren. Aangezien DENK eerder is uitgesloten door GroenLinks lijkt dit echter niet waarschijnlijk.

Volgende stap en tempo

Hierboven schetsen wij een aantal goede coalitie-opties die kunnen leiden tot een stabiel, collegiaal, overwegend links stadsbestuur. De PvdA zou graag deel uitmaken van elk van deze opties. Door het grote aantal partijen, zijn er uiteraard ook nog andere mogelijkheden. Wij sluiten andere coalities zeker niet bij voorbaat uit. Uiteraard is het aan GroenLinks om de keuze te maken met welke partijen zij de onderhandelingen aan wil gaan. Ons advies zou zijn om niet te lang te wachten met het starten van de onderhandelingen, maar uiteraard wel de nodige zorgvuldigheid te betrachten. Te lang wachten kan als negatief effect hebben dat onderling vertrouwen verloren gaat doordat speculatie toeneemt. Een onzorgvuldige afweging vooraf kan echter als negatief effect hebben dat de onderhandelingen sneller kunnen mislukken, hetgeen ook impact zal hebben op samenwerking en vertrouwen tussen partijen in de komende raadsperiode. Afhankelijk van uw advies, denken wij dat het mogelijk is om donderdag 29 maart aanstaande een keuze te maken voor de onderhandelende partijen. Wij zijn in ieder geval van harte bereid om die stap te zetten.

Tot slot, zouden wij graag nog een wens formuleren over de vorm van de coalitie-onderhandelingen. Wij denken dat het noodzakelijk is om al aan het begin van de coalitieperiode zoveel mogelijk maatschappelijke partners in de stad op een vernieuwende wijze mee te laten denken en participeren. Wij hopen dat de onderhandelingen een open karakter krijgen, waarbij veelvuldig gebruik zal worden gemaakt van de kennis, expertise, ervaring en initiatieven uit de stad, waarmee tevens de toon wordt gezet voor de komende coalitieperiode.

Met vriendelijke groet, namens de PvdA fractie,

Marjolein Moorman